

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Autor: mgr Magdalena Baczyńska

Tytuł rozprawy doktorskiej: Analiza porównawcza tłumaczeń wykonanych przez tłumaczy przysięgłych języka angielskiego przed oraz po wejściu Ustawy o Zawodzie Tłumacza Przysięgłego z 2004 roku. Studium z dziedziny przekładu tekstów prawniczych.

Zagadnienia dotyczące sztuki przekładu pozostają w sferze zainteresowań humanistów i językoznawców od wielu wieków, a mechanizmy warunkujące proces tłumaczenia z języka źródłowego na język docelowy zostały szeroko opisane i usystematyzowane w teorii, które obecnie stanowią punkt odniesienia dla naukowców na całym świecie.

Powyższa dysertacja poświęcona jest przekładowi prawniczemu, którego rozwój i intensywność w dużej mierze wynika ze współpracy członkowskiej oraz unijnych standardów. Szczególną rolę w przekładzie prawniczym odgrywają tłumaczenia poświadczone dokonywane przez tłumaczy przysięgłych. To grupa społeczna, której status i pozycja nie jest ujednoczona w ramach UE, a zależy wyłącznie od wewnętrznych przepisów i regulacji. Niniejsza praca doktorska jest próbą diagnozy zawodu tłumacza przysięgłego w Polsce nie tylko przez pryzmat ustawodawstwa, ale przede wszystkim w kontekście oceny jakości i sposobu realizacji zlecenia tłumaczeniowego dokonanego przez dwie grupy tłumaczy przysięgłych wyodrębnionych ze względu na przystąpienie do zawodu przed oraz po zmianach legislacyjnych z 2004 roku. Oprócz oczywistych wniosków wynikających z analizy ankiet wypełnionych przez grupę badanych tłumaczy, a dotyczących ich edukacji, rozwoju zawodowego, doświadczeń i współpracy ze środowiskiem, porównanie tłumaczeń wyroku rozwodowego na język angielski sporządzonych przez przedstawicieli obu badanych grup, jest nieocenionym źródłem informacji na temat ich warsztatu pracy, stosowanych technik, trudności językowych i popełnianych błędów. Decyzja wykorzystania jednego, konkretnego typu dokumentu, została podjęta w celu osiągnięcia możliwie rzetelnego i wiarygodnego wyniku dokonywanych porównań.

Niniejsza praca ma na celu ocenę jakości dokonywanego przekładu prawniczego przez tłumaczy przysięgłych w Polsce i może stać się punktem odniesienia dla tłumaczy, specjalistów w zakresie przekładu prawa oraz osób zajmujących się kształceniem tej grupy zawodowej. Przeprowadzone badania dowodzą, że wprowadzenie obowiązkowego egzaminu dla tłumaczy przysięgłych w 2004 roku przyczyniło się do podniesienia jakości tłumaczeń prawniczych. Analiza materiału badawczego pokazała jednocześnie z jakimi wyzwaniem i

trudnościami na poziomie językowym zmagają się tłumacze i jak duża jest potrzeba działań integrujących i wspierających to środowisko zawodowe, zarówno w kwestiach legislacyjnych jak i merytorycznych. Opracowanie modelowego tłumaczenia wyroku rozwodowego jest próbą unifikacji dokumentu, który stanowić może punkt wyjścia dla przekładu tekstów o podobnym charakterze. Co istotne, jest ono bezpośrednim efektem przeprowadzonej dogłębnej analizy autentycznych tłumaczeń.

Praca składa się ze wstępu, sześciu rozdziałów, bibliografii, listy tabel oraz załączników zawierających przykładowy materiał badawczy i wzór tłumaczenia wyroku opracowany przez autorkę dysertacji.

Rozdział pierwszy definiuje teorię przekładu oraz przedstawia jej rozwój jako nauki od starożytności do współczesności. Wyjaśnia pojęcia i terminologię charakterystyczne dla translatoryki i klasyfikuje rodzaje tłumaczeń.

W rozdziale drugim uwaga poświęcona jest przekładowi tekstów prawniczych ze szczególnym uwzględnieniem ich rodzajów, właściwości, cech strukturalnych, leksykalnych i gramatycznych. Omówiona zostaje tu również metodologia badań nad przekładem prawniczym na tle różnic między *Civil law* a *Common law*.

Rozdział trzeci przedstawia status tłumacza przysięgłego w Polsce na tle krajów członkowskich Unii Europejskiej oraz prezentuje główne założenia Ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego z 2004 roku. Opisuje także standardy oceny przekładu tłumaczeń prawniczych oraz możliwości rozwoju zawodowego tłumaczy specjalistycznych.

Rozdział czwarty zawiera pytania badawcze, narzędzia badawcze, sposób organizacji oraz przebieg badań wraz z zarysem prezentacji ich wyników.

W rozdziale piątym, komparatywnym, przedstawione zostają cechy charakterystyczne i struktura wyroku rozwodowego, a następnie analiza i porównanie przekładu dokumentów sporządzonych przez przedstawicieli dwóch badanych grup w kontekście takich zagadnień językoznawczych jak stosowane techniki przekładu, jego spójność oraz jakość.

Rozdział szósty zawiera analizę ankiet wypełnionych przez tłumaczy przysięgłych oraz uwagi końcowe podsumowujące najistotniejsze dla pracy spostrzeżenia dokonane na podstawie przeprowadzonych badań.

Całość pracy zamyka bibliografia, wykaz tabel i rysunków, siedem załączników, w tym formularz ankiety, przykładowy wyrok rozwodowy w języku polskim, przykładowy przekład wyroku dokonany przez tłumacza mianowanego przed wprowadzeniem Ustawy oraz po jej wprowadzeniu, modelowe tłumaczenie wyroku sporządzone przez autorkę dysertacji oraz streszczenia pracy w języku polskim i angielskim.